

Civilni sektor u Srbiji u oblasti zaštite životne sredine i održivog razvoja

Organizacije civilnog društva u oblasti zaštite životne sredine i održivog razvoja u Srbiji 2015. godine trebalo bi da predstavljaju vredan kapital znanja, stručnosti, jedinstva, ekološke mobilnosti i energije.

Da li je to baš tako? Očigledno da nije. Zašto? Šta je uzrokovalo da nije tako?

Poznato je svima da je godinama ili decenijama unazad donatorski sektor (EU, REC, UNEP, FOS, UNIDO, UNDP, ambasade i Republika Srbija) ulagao dosta sredstava u jačanje i razvoj organizacija civilnog društva u oblasti zaštite životne sredine i održivog razvoja. Obavljeno je više stotina obuka i realizovano nekoliko hiljada projekata. Činjenice govore da je izvršena edukacija uspeła da popravi stanje sektora OCD iz oblasti zaštite životne sredine i održivog razvoja.

Sektor je značajno kadrovski i institucionalno ojačao do 2012. godine.

Upravo 2012. godine posle majskih izbora počinje pad, stagnacija i propadanje u OCD-u sektoru. Nikako ne bi smeo da zavara broj od nekoliko hiljada organizacija koje postoje u više pouzdanih baza podataka (Ekološki pokret Odžaka, REC). Formalno sve te organizacije postoje i rade ali činjenično malo njih zaista deluje u oblasti zaštite životne sredine i održivog razvoja.

Veoma malo je onih organizacija koje pod kišobran okupljaju sektor i vuku ga napred. Pojedine su uspele da koliko toliko očuvaju integritet sektora (Mladi israživači Srbije, Ambasadori životne sredine i održivog razvoja, Beogradska otvorena škola, CEKOR, Protekta, IDA, Ekološki pokret Odžaka, Zelena patrola, Zeleni krug, TERRA'S, Pokret gorana Sremski Karlovci, Centar modernih veština, Trag fondacija, ogranak WWF u Srbiji).

Njihove akcije i programi urađeni 2013. i 2014. godine pokazali su da se ipak nešto radilo i dešavalo.

Većina ostalih lokalnih OCD širom Srbije prepuštena i bolje rečeno puštena je „niz vodu“ na puko preživljavanje!

Zašto je to tako? Razlog leži u činjenici da su presahli donatori i možda najveći 2012. godine ukinut je Fond za zaštitu životne sredine Republike Srbije, sistemski i organizacijski veoma važna institucija, koja je skoro deceniju finansirala akcije u oblasti zaštite životne sredine. Tako od 2012. godine gašenjem Fonda za zaštitu životne sredine Republike Srbije prestaju institucionalni mehanizmi prikupljanja sredstava za zaštitu životne sredine.

Opštine u Srbiji sve češće prestaju da raspisuju konkurse za finansiranje projekata OCD iz oblasti zaštite životne sredine, na taj način i ona mala i minorna sredstva koja su od 2008.- 2012. godine dodeljivana OCD gube se bez traga.

OCD na lokalnu sve više se oslanjaju na volonterizam i dobru volju svojih članova, najčešće osnivača, to su glavni problemi nedovoljnog aktivizma.

Neke od glavnih uloga koje bi se očekivale da obavljaju OCD (uloga budnog oka, učešće u donošenju odluka, davanje komentara i ocena strateških dokumenata, protesti, događaji...) izostaju.

Za nedovoljan aktivizam OCD sem finansijskog krivi su i stručni i politički razlozi. Primetno je da od završetka izbora 2012. godine dobar deo stručnog kadra iz OCD odlazi u privatni, administrativni i profitni sektor ili se prestaje baviti zaštitom životne sredine i održivim razvojem.

Politička klima u kojoj OCD deluju od 2012. godine do danas prilično je nepovoljna. Nova politička administracija posle izbora 2012. godine zauzela je „gard“ prema OCD-u. Taj „gard“ ili preciznije rečeno stav nepoverenja trajao je cele 2013. da bi prestao neposredno pred izbore 2014. godine i pod pritiscima od strane EU došlo do saradnje.

Te godine su raspisani konkursi za OCD iz oblasti zaštite životne sredine i održivog razvoja. Formiranjem Ministarstva poljoprivrede i zaštite životne sredine OCD sa Ministarstvom uspostavljaju saradnju, ali je ona i dalje na veoma niskom nivou i svodi se samo na raspisivanje konkursa.

OCD u oblasti zaštite životne sredine i održivog razvoja u Srbiji 2015. godine ne mogu se pohvaliti da su udružene i složne i da su u svakom momentu sposobne za organizaciju masovnih skupova u slučaju ne daj Bože ekoloških akcidenata (gradnja nuklearni, seče i uništavanja nacionalnih parkova i sl.).

Kada bi neko poželeo da okupi i ujedini sve vođe ekoloških OCD u Srbiji sreo bi se sa nemogućom misijom jer je među liderima i organizacijama prisutna velika količina sujete i zavisti.

Bez obzira na sve ove slabosti, prepreke i predrasude ekološke OCD poseduju ljudski kapital koji je neophodno kanalisati i usmeriti na delovanje u životnoj sredini. Izazova za OCD ima i važno je da se sektor mobilise i fokusira na rešavanje nagomilanih ekoloških problema.

Ključnu ulogu u reafirmaciji moraju poneti lideri-vođe ekoloških OCD u Srbiji. Neophodno je da se zaborave lične sujete, kompleksi i frustracije i učini sve kako bi se sektor ujedinio, osnažio i zajednički delovao u budućnosti.

Milisav Pajević, urednik Eko-NEC <https://twitter.com/ekoneckg>